

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 44. De fine requisito ad licitum matrimonii vsum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

quia id omnino aduerfatur naturali fini copulae coniugalis, qui est proles generatio, estque; nefanda Sodomitia, quam aut aliam extra vas naturale feminis effusione vxoris fecerit exerceri nullo modo permittere debet, ne quidem ad mortem euadendam: non enim excusatur ex eo, quod vxor sit: quia ad solam copulam aptam generationi proles vxor est. Adde, quod talis copula, utpote habita contra naturam, deterior sit fornicatione; quae quoniam mala est intrinsece, nullo timore potest cohonestari.

Secunda conclusio est, Culpam esse mortalem si coniux in actu coniugali delectetur cogitatione tertiae personae carnaliter dilectae quasi illi copuletur. Ratio aperta est; quia talis delectatio est in orosa, de obiecto mortaliter malo.

Tertia est, Abusus in vxoris per copulam extra vas naturale esse peccatum grauius simili commisso cum soluta. Ratio est: quia talis abusus vxoris, ultra peccatum contra naturam, adulterium est duplici ex parte: hoc est, tum vxoris, tum etiam viri quod ad hunc neuter eorum corpus suum alteri caste seruat, contra bonum fidei coniugalis: nec enim coniugium ordinatum est ad aliam copulam, quam naturalem, generationi proles aptam. Similis vero abusus vxorati cum soluta, adulterium est tantummodo ex parte viri. Ita docet Sanchez disp. 18. duo addens. Alterum, non referre quod tale flagitium committatur de mutuo coniugum consensu. Id enim non excusat illud a mortali: ut nec vxoris consensus excusat adulterium mariti cum soluta: quia coniuges cedere nequeunt bono fidei, ad quod adstringuntur. Alterum, est in confessione eiusdem flagitij declaranda esse circumstantiam personae coniugis propriae. Nam si maritus dicat in genere se fecerit contra naturam cognouisse, cum id intelligi possit de femina soluta, grauitas peccati non satis aperiretur iuxta antedicta. Sin autem in genere dicat cum femina coniugata eiusmodi flagitium commisisse; id intelligi possit, tan de aliena quam de propria vxore: & per consequens intelligi, tale peccatum grauari malitia in iustitia commissa contra virum talis vxoris quod mendacium esset. Neg; sufficeret addidisse commissum de consensu mariti talis feminae: quia id esset egere talem consensum esse suum: quandoquidem intelligeretur de consensu alterius viri, siquid non conferretur sufficienter ad integritatem confessionis.

334. De secundo autem modo, sit quarta conclusio, Modum coeundi coniugum, ex quo sequitur voluntaria feminis effusio extra vas a natura destinatum ad generationem, peccatum esse mortale. Haec patet per illud, quod Genes. 38. dicitur De Onam filio Iudae, quem tale flagitium committentem occidit Dominus: eo quod, ut ibidem additur, rem detestandam faceret. Adde, quemcumque non modo in coniugio, sed etiam extra illud tali effusione se voluntarie contaminantem excludi a regno caelorum. Sunt enim illi molles; quos Apostolus inter eos qui id ipsum regnum non possidebunt, numerat in priori ad Corinth. cap. 6. vers. 9.

Quinta conclusio est, Procuracionem voluntariam effusionis feminis extra legitimum usum copulae coniugalis, sic esse illicitam, ut nulla circumstantia cohonestari valeat: ne quidem ad conseruandam vitam, medijs licitis, ut pharmacis eisdem procurandae adhibitis. Hanc ab omnibus admitti testis est Sanchez disput. 17. nu. 16. qui ad confirmationem supponit, quod Abulensis ad cap. 5. D. Matth. qu. 184. ad 1. notat in feminis emissionem sentiri delectationem adeo vehementem, ut homines illam tanquam summum bonum persequantur, illique, velut suae felicitati adhaerent. Inde enim intelligitur, quod cum talis effectus sit alienissimus a recta ratione, tanquam radix & fomes omnis turpitudinis ac peruersionis bonorum morum, iure ita esse obuiatum causae eiusdem effectus, ut feminis humani administratio extra concessum diuina ordinatione matrimonij usum legitimum, non sit relicta in arbitrio hominis, sed ei prohibita, ob periculum quod subesset euidentissimum, ne alioqui homo passione libidinis excaceratus; sibi passim persuadens iustam causam adesse eiusdem feminis effundendi, illud prodigeret; siquid; innumera luxuriae vitia pullularent in perniciem boni communis: vitandam, etiam cum iactura vitae hominis priuati: ideoque ad eam seruandam, non est censenda licita praeter memorata effusio.

Sexta conclusio est, Non obstante matrimonij validitate, si ex superueniente ob morbum aliquem aut ablenitium imbecillitate viri, aut arctitudine feminae, nullatenus possit se-

men intra huius vas debitum effundi: copulam coniugalem non esse licitam. Pro qua Sanchez in sequenti nu. 20. aliquid auctoritates citat: praemissa hac ratione: quod coniugibus permessa sit solum copula ea, qua semen intra naturale vas effunditur: cuiusmodi si impossibilis esse inueniatur, non licet eam attentare. Addit nihilominus idem auctor talibus coniugibus si periculum pollutionis absit, licitos esse mutuos amplexus, oscula, aliosque id genus tactus; quandoquidem sunt veri coniuges: nec obstat, quod nequeant eos referre ad copulam tanquam ipsi impossibilem: quia possunt eisdem referre ad sedationem concupiscentiae carnis: vel ex ad exhibitionem, signorum mutui amoris.

Septima conclusio est, Quando consideratis omnibus circumstantijs probabilis spes adfuerit seminandi intra vas, licitum esse coniugibus idipsum per copulam attentare, etiam si per accidens & praeter eorum intentionem semen extra vas effundatur. Pro hac Sanchez num. 22. Caletanum, Nauarrum, aliquotque alios citat & probat: quia in tali casu coniuges vacant rei licitae: utpote sibi possibili ac permessa: quodque ex ea sequatur feminis extra vas effusio, accidit praeter ipsorum intentionem. Quo fit, ut ea excusetur a peccato, tanquam actus hominis: non quidem agentis, sed patientis illius. Quod si non obtaret, quin memorata copula sit illicita: oporteret plurimas actiones necessarias omittere tanquam illicitas ob periculum securitatis ex eis pollutionis contra agentis intentionem: quale contingere potest in audiendis confessionibus, in medendis morbis mulierum, aliisque multis. Videnda sunt dicta in praeced. libr. 22. cap. 3. sect. 9. Accedit, quod in cap. Laudabilem, De frigidis & maleficis triennalis experientia concedatur coniugibus dubitantibus an impotentia ipsorum sit perpetua, ut iudicari possit valuerit no matrimonium ipsorum. In qua sine dubio experientia, sepe fieri potest ut semen extra vas effundatur, cum quo nihilominus periculo ius eam approbat.

Octaua conclusio est, Culpam mortalem admittere feminae, quae statim post coitum mingit, aut quidquam aliud facit ut semen receptum expellat. Hanc Sanchez in eod. libr. 9. disp. 20. nu. 3. citatis alijs habet. Et probat: quia in eo sicut & in effusione extra vas, semen per se & ex intentione frustratur sine in quem a natura ordinatur.

De tertio denique modo, de quo iam egimus in cit. cap. 3. sect. 8. notandum est, grauius quidem increpandos esse coniuges qui commiscerent seruato quidem vase legitimo, sed variato situ naturali: quia graue peccatum veniale admittunt: etiam si possint excusari a mortali, tanquam non frustrantes semen sine suo: quod recipitur in matricem femineam non quidem per descensum, sed per attractionem: siquidem in illa incit virtus naturalis semen ipsum attrahens, sicut in stomacho est naturalis vis cibum attrahens.

CAP. XLIV.

De sine requisito ad licitum matrimonij usum.

SVMMARIVM.

- 336 De primo, secundo, & tertio sine matrimonij; qui sunt bonum prois, bonum fidei, & bonum Sacramenti.
- 337 De quarto, qui est corporis sanitas.
- 338 De quinto, qui est vitatio fornicationis.
- 339 De sexto, qui est carnalis delectatio.
- 340 Explicatio difficultatis, An peccet vrens matrimonio, solius delectationis gratia.

Multiplex finis esse potest vsus matrimonij: quorum primus est proles. 2. reddere debitum. 3. significatio vnionis Christi cum Ecclesia. 4. sanitas corporis. 5. vitatio fornicationis. 6. carnalis delectatio, de quibus in genere nihil occurrit addendum ad antedicta lib. 12.

DE PRIMO autem illorum in particulari notandum est; Licitum esse actum coniugalem, relatum bonum proles, aut in bonum fidei: seu dum is exercetur gratia proles habenda, aut seruandae fidei alteri coniugi, reddendo ei debitum. Quam esse omnium Theologorum & vtriusque iuris interpretum sententiam Sanchez testatur lib. 9. disp. 8. sub initium: ratione addens ex parte quidem boni proles: quod cum Deus nihil illicitum influere possit: influerit autem matrimonium

ad multiplicationem generis humani, & per consequens ad proles generationem certe coniugis in eum finem vententes coniugio, non peccant nisi forte venialiter, vt idem addit nu. 2. cum in prole consistit eorum intentio, quæ licet mala tunc non sit, imperfecta est tamen, nisi ipsa ulterius ad Deum referatur, sicut exposit tertius finis ante propositus: nimirum bonum Sacramenti, seu significatio vnionis Christi cum Ecclesia. Quoad bonum vero fidei, probat: quia cum ex iustitia coniugis teneatur coniugi debitum coniugale reddere, vtens matrimonio in eum finem, non modo peccat, sed facit opus virtutis.

Circa eundem tertium finem, idem author *ibid. nu. 14. & 15.* notat vsum matrimonij ad eam significationem relatum, vacare quidem culpâ si intentione ventium, is includat bona proles & fidei: sed si eadem excludat esse veniale, tanquã deficiens in perfectione finis. Sacramentum enim matrimonij est, tum signum rei sacræ, & ita pro fine respicit memoratam significationem, quam coniugum vinculum indissolubile habet: tum etiam signum practicũ, seu relatum ad vsum: qui quidẽ vsum prolem & redditionem debiti coniugalis respicit, tanquam finem, quem si aliquis in eodem vsum excludat à sua intentione, contentus intendere significationem vnionis Christi cum Ecclesia, deficit in perfectione finis. Cuiusmodi defectus non videtur esse malum adeo grande, vt censeri debeat mortale. Aduerte vero idem Sanchez in præcedenti nu. 3. alijs citatis habet, non esse opus in actu ipso coniugali reminisci horum finium, vt in eos illic relatus esse censetur: sed sufficere si à principio coniuges matrimonium inierint ob tales fines, nec in eodem actu habuerint contrariam intentionem.

337. DE QUARTO fine, hoc est sanitate corporis, Sanchez agens *disp. 10.* rationi congruenter docet, nullam culpam esse coniugale debitum petere causa sanitatis corporis, vbi nulum aliud aptum medium inuenitur ad eam instaurandam tuendamve. Esse autem venialem vbi aliud conueniens medium occurrit. Pro cuius doctrinæ priore parte ratio facit: quia talis petitio cum sit licita ob bonum proles, multo magis erit ob necessitatem restaurandæ aut tuendæ propriæ salutis: cui plus quam bono proles, tanquam alieno, quilibet tenetur consulere. Adde intentionem sanitatis non excludere sed includere saltem remote, bona proles & fidei: hoc scilicet nomine, quod vtens bona valetudine sit aptior proli generandæ ac debito reddendo. Pro posteriore quoque parte facit ratio: quia peruersio debiti ordinis, nisi necessitas excuset, mala est, saltem venialiter. Qualẽ peruersionem contingere, quado absque necessitate coniugale debitum petitur causa sanitatis, patet; quia tunc actus suapte natura ordinatus ad bonum speciei, refertur ad bonum indiuidui: ac proinde peccatur ea ratione, quæ si baptisimus institutus ad remissionem peccatorum, suscipiatur intentione recuperandi sanitatem. Cæterum si nulla sit spes proles, sicut tunc cessat ratio peruersionis antedictæ, ita etiam cessat peccatum. Nec item peccatum erit, si debitum petatur intentione sanitatis minus principaliter; intendendo principaliter susceptionem proles cuius extat spes; tunc etiam debitus ordo intentionum seruatur.

Quod vero in casibus illis, in quibus coniugalis debiti petitio ob sanitatem, mala est, redditio similiter mala non sit; ex eo patet, quod circumstantia talem malitiam influens, teneat se tantum ex parte petentis, cuius intentio est indebita: non autem ex parte ipsius petitionis, quæ ob eandem intentionem non desinit esse bona suapte naturâ; ita vt coniugis cui sit, teneatur reddere quod petitur, tanquam debitum ex iustitia: atque adeo peccatũ quod in ea re cernitur, tantum sit ex parte petentis, nullo vero modo ex parte redditionis, quæ est actus iustitiæ: aut ex parte reddentis, debita intentione agentis illud, ad quod tenetur. Videri possunt pro pleniore intelligentia, quæ ab eodem Sanchez late tractantur in eodem lib. 9. disput. 6.

338. DE QUINTO fine, qui est vitatio fornicationis, idem est statuendum ac de sanitate corporis: nimirum petitionẽ debiti factam causa talis finis peccato vacare in petente: qui nequit alijs medijs adhibitis, carnis stimulos sedare: peccatum autem esse veniale, si petens possit alio modo incontinentiæ obuiare. Prior pars probatur tum alijs rationibus quas adfert

Sanchez in sequenti disput. nona, num. tertio: tum quia lex diuina indulget accessum ad vxorem ob eum finem, dicente Apostolo in priori ad Corinth. cap. 7. Reuertimini in idipsum ne tentet vos Satanas: Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Illum igitur exigere non est peccatum, vt nec est prohibitum; prout patet: quia hoc ipso, quod Deus indulget aliquid, id non aduersatur voluntati ipsius, nec censeri debet ab ipso prohibitum continere: offensam diuinam: nisi vitietur aliquã circumstantiã, quam necessitas non excuset. Tunc enim peccatum committi certum est. Atque inde posterior pars probatur. Namque in eo casu absque necessitate, vsui matrimonij finis vltimus indebite constituitur fornicationis vitatio: quæ tantum est finis medius, vt pote ordinatus in bonum fidei vt in vltiore finem. Enimvero talis finium peruersio non est adeo aliena à ratione, vt censeri debeat constituitur mortale. Porro sic peruerse petenti, debitum coniugale reddere nõ esse peccatum statuti potest eadem ratione, qua statutum est in numero præcedenti, de eadem redditione, facta debitum coniugale petenti principaliter ob corporis sanitatem.

DE SEXTO fine, hoc est, carnali delectatione: inter omnes constat prout Sanchez disput. 11. num. 3. restatur, mortaliter peccare coniugem qui ad alterum coniugem suum accedit cum eo excessu intentionis delectandi se, vt paratus sit ad accedendum, etiam si non esset suus. Ratio aperta est: quia talis vere habet animum fornicandi: nec quod is animus conditionalis sit obstat, quin vere sit contra sextum decalogi præceptum. Debet tamen actualis esse idem animus, vt Sanchez aliquot alijs citatis addit, quoniam habitualis (qualis est, nihil de accessu fornicario cogitantis, sic tamen dispositi, vt si alter non esset suus coniugis, nihilominus accederet) non sufficit: quia actibus, non autem habitibus meremur aut demeremur.

Difficultas est autem. An si absque transgressione limitum matrimonij, actus coniugalis exercetur tantum delectationis carnalis gratiã, peccetur. De qua videtur tenendum, in eo peccari quidem ob defectum debiti finis principalis, quem oportet esse bonum propter se expetendum, & qualis non est proposita delectatio, quæ naturæ institutione refertur ad bonum proles, tanquam incitamentum ad vacandum propagationi speciei: sicut delectatio in capiendi cibo, incitamentum est ad vacandum conseruationi indiuidui: ideoque expetenda est tantummodo propter aliud, tanquam medium: non autem propter se, tanquã finis. Non peccari autẽ mortaliter ex eo intelligitur, quod peruersio illa finis nõ appareat tantopere aliena à ratione: vt censeri debeat diuinam amicitiam dissoluere, quando est absque transgressione limitum matrimonij: prout censeri potest, quæ sita tantum vitæ vinculi matrimonij, nec amplius procurata, quam natura adiunxerit copulæ coniugali, vt esset incitamentum ad vacandum propagationi humanæ speciei.

Quæ cum ita sint, relinquatur vsum actus coniugalis, solius delectationis gratiã vsurpatum, si non transgrediatur matrimonij limites, esse quidem peccatum, non tamen plusquam veniale. Pro quo autores plurimos Sanchez citat in sequenti num. 4. præmissis his verbis D. Augustini de bono coniugali cap. 6. tom. 6. Coniugalis concubitus generandi causa non habet culpam: concupiscentiæ vero satandæ, tamen cum coniuge venialem. Vide cap. Vir cum propria 33. quæstio. 4. Addit vero num. 7. aliquot alijs citatis: qua ratione dictum est in præcedentibus, hic etiam dicendum esse: quod etiam si peccet is qui debitum exigit, ob solam delectationem: coniugem tamen à quo exigitur, posse & debere illud reddere.

CAP. XLV.

De vitiatione damni, ac nonnullis alijs requisitis ad rectum matrimonij vsum.

SUMMARIUM.

341 Triplex periculum damni, obstat rectitudini vsu matrimonij.

342 Expli-